

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

ÜLKEMİZDE SAĞLIK TURİZMİ VE GELECEĞİ

NAZLI ÜSTÜN

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Mart 2018
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. SAĞLIK TURİZMİ NEDİR?	1
3. DÜNYADA SAĞLIK TURİZMİ	2
4. TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ	4
5. SONUÇ	11
6. KAYNAKÇA	12

1. GİRİŞ

Dünyada sağlık maliyetlerinin artması, bazı tedavilerin kendi ülkelerinde yapılmaması, ülkeler arasında iş birliğinin artması, ulaşımda kolaylıkların olması, sağlık hizmet kalitelerinin dünyanın farklı bölgelerinde gelişmesi ile dünyada sağlık turizmi kavramı gelişmiştir. Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve insanları her türlü bilgiye ulaşmada yaşadığı kolaylık ise tedavi amaçlı seyahatlerin itici gücü olmuştur.

Sağlık turizmi, kişilerin sağlık hizmeti almak amacı ile farklı ülkelere tedavi amaçla yaptığı seyahatlerine denir. Sağlık turizmindeki turistlerin hem tedavi hem de tatil amacı olduğu için beklentileri ve aynı zamanda yarattığı katma değer de yüksektir. En önemli döviz kazandırıcı faaliyetlerden birisi olan sağlık turizmi, turizm potansiyelini artırmak isteyen ülkemizde yılın 12 ayı turist gelmesini sağlayacak alternatif bir turizm türüdür.

Sağlık turizminin medikal turizm ayağında ülkemiz son yıllarda atağa geçmiştir. Son yıllarda yapılan yatırımlarla, sağlık turizmi alanında daha çok söz sahibi olunmaktadır. Diğer yandan sağlık turizmi, Türkiye'deki sağlık kuruluşlarının büyümesine de öncelik eden önemli bir turizm türüdür.

Bu raporda sağlık turizmi kavramı, dünyada sağlık turizm sektörünün durumu ile Türkiye'nin sağlık turizm sektörünün mevcut durumu ve sektörün gelişmesi için geleceğe yönelik yapılması gerekenler ele alınmıştır.

2. SAĞLIK TURİZMİ NEDİR?

Sağlık turizmi; kişilerin ihtiyaç duydukları tıbbi tedaviyi almak, termal kaynakları kullanmak, rehabilitasyon hizmetleri ya da kendilerini iyi ve sağlıklı hissetmelerini sağlayacak hizmetleri almak amacıyla bir başka ülkeye gitmeleridir.

Sağlık turizminin literatürdeki genel kabul görmüş sınıflandırılmasına göre 3 temel alt bileşeni bulunmaktadır. Bunlar; medikal turizm, termal turizm ve yaşlı ve engelli turizmidir.

Medikal Turizm: Uluslararası hastaların tedavi ve rehabilitasyon amaçlı sağlık kurumlarından hizmet alması şeklinde olan sağlık turizmi çeşididir.

Termal Turizm: Kaplıca suları ve/veya otelcilik hizmetleriyle birlikte medikal masaj, peloid gibi bazı tamamlayıcı tıp uygulamalarının yapıldığı sağlık turizmi çeşididir.

Yaşlı ve Engelli Turizmi: Yaşlı ve engellilerin bakım, rehabilitasyon ve medikal tedavilerinin bir arada olduğu sağlık turizmi çeşididir.

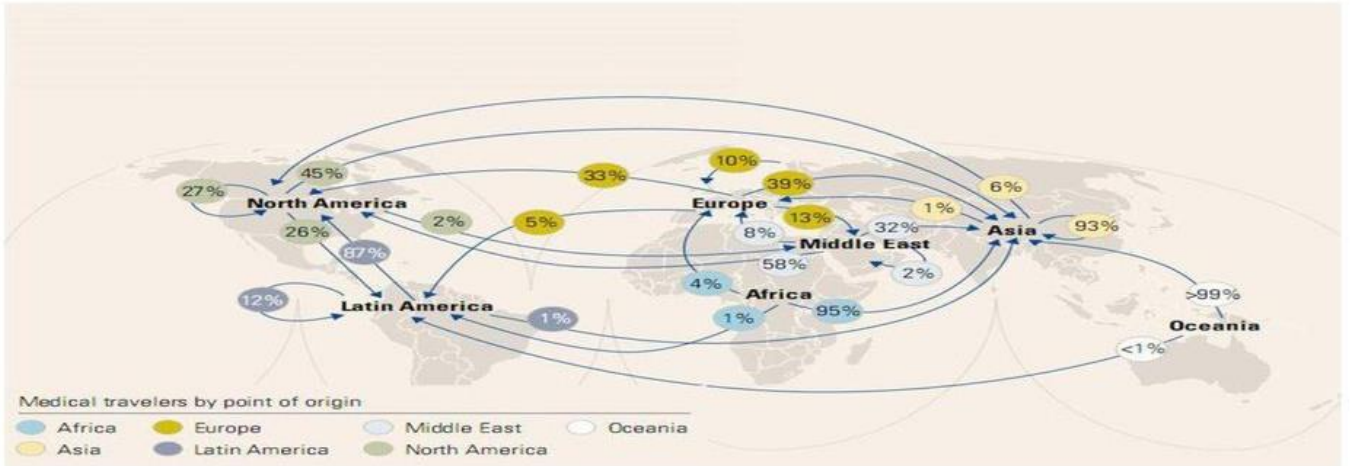
Sağlık turizmini geliştiren etkenler şu şekilde sıralanabilir:

- Uzun süren hasta bekleme listelerinden kurtulmak,
- Daha kaliteli ve daha kısa zamanda hizmet almak,
- Yüksek sağlık teknolojilerine ulaşmak,
- Sağlık hizmeti maliyetini düşürmek,
- Kronik hastaların, yaşlıların ve engellilerin başka ortamlara gitme ve tedavi olma isteklerinin oluşması,
- Uyuşturucu ve farklı bağımlılıkları olan kişilerin farklı veya daha uygun ortamlarda olma istekleri,
- Tedavi olmanın yanı sıra gezme ve kültür ziyaretlerinde bulunma isteği.

Sağlık turizmi hastaların ve hasta ailelerinin rahatlığını sağlamak için tıbbi seçenekleri sunmayı hedeflemektedir. Gelişmiş ülkelerdeki eğitim ve refah seviyesinin yüksek olmasına paralel olarak sağlık hizmetleri sunumu da yüksek maliyetli olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde yaşanan nüfusun sağlık ihtiyaçları ve sağlık giderlerinin payı her geçen gün artmaktadır. Sosyal güvenlik maliyetlerinin artan giderleri sosyal güvenlik kurumlarını zorlamaktadır. Bu sıkıntıları aşmak için, gelişmiş ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları ve özel sigorta kurumlarının kaliteli tıbbi hizmet sunan ve yakında yer alan ülkelerle paket anlaşmalar yaparak sağlık hizmetlerini düşük maliyetli alma çabaları görülmektedir.

3. DÜNYADA SAĞLIK TURİZMİ

Sağlık turizmi günümüzde dünyada 500 milyar dolarlık bir pazar haline gelmiştir ve 30 milyon uluslararası hasta trafiği bulunmaktadır. 2023 yılında 1 trilyon dolar sağlık turizmi harcamasının yapılacağı tahmin edilmektedir. Küresel turizmde büyüme oranı ortalama %4 dolayında iken, sağlık turizminde büyüme oranı %9,1 civarındadır. Yani sağlık turizmi küresel turizme göre %225 artış göstermiştir.

Bu nedenle pek çok ülke bu pazardan pay alabilmek için kıyasıya bir yarış içerisine girmiştir. Ülkelerin çoğu sağlık turizmini ulusal bir politika haline getirip yatırımlar yapmaya başlamışlardır. Bu alanda ilk atılımı yapan ülkeler; Hindistan, Singapur, Tayland, ABD, Almanya, Malezya, Brezilya, Güney Afrika, Meksika ve Kosta Rika'dır. Bu ülkelerin sağlık turizminde bu kadar etkili olmasını sağlayan en büyük etkenler, sağlık, bakım ve wellness hizmetlerinin kalitesinin çok yüksek olması, destinasyona ulaşımın kolay olması ve teknoloji, altyapı ve uzmanlık göstergelerinin iyi seviyede olmasıdır.

Dünya Sağlık turizmi coğrafi olarak 5 bölgeye ayrılmaktadır: Kuzey Amerika, Avrupa, Asya-Pasifik, Orta Doğu-Afrika ve Güney Amerika. Bu bölgeler arasında özellikle Asya-Pasifik bölgesi güçlü ekonomik gelişmesine paralel olarak 2017 yılında dünya sağlık turizminde %40'lık bir paya ulaşmıştır. Özellikle Hindistan oldukça düşük fiyatları ile pazarda önemli bir yer edinmiştir. Tayland, Singapur, Güney Kore ve Malezya sektörde iyi bir yere sahip olan diğer ülkelerdir. Asya- Pasifik ülkelerinin dünya sağlık turizminden aldığı payın önümüzdeki yıllarda da artarak devam edeceği öngörülmektedir.

Sağlık turizminde tercih edilen ülkeler arasında yer almak için birçok faktörün bir arada bulunması gerekmektedir. Bunlar:

Tablo 1: Sağlık Turizminde Etken Faktörlerin Etki Gücü Değerlendirmesi

Akreditasyon	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
Affiliasyon (Kurumlar arası işbirliği)	✓ ✓ ✓ ✓
Sınır ötesi sigorta kapsam anlaşması	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
Profesyonel eğitilmiş sağlık personeli	✓ ✓ ✓ ✓
Çalışan hekimlerin bilimsel etkinliği	✓ ✓ ✓ ✓
Sağlık tesisinin tıbbi teknolojisi	✓ ✓ ✓ ✓
Fiyat farklılığı	✓ ✓ ✓
Entegre tesis (Hastane+Otel+Rahabiliteasyon Tesisi)	✓ ✓ ✓
Kurumun ülke dışı sağlık tesisi bulunması	✓ ✓
İngilizce konuşulan sağlık tesisi	✓ ✓ ✓
Güçlü web altyapısı	✓ ✓ ✓
Hasta temsilcisi destek elemanları	✓ ✓ ✓
Profesyonel aracı kurum yapılanması	✓ ✓ ✓ ✓
Ülkede sağlık turizmi politikası ve muhatap kurum bulunması	✓ ✓ ✓ ✓
Ülkenin sağlık endüstrisi gücü	✓ ✓ ✓
Ülkenin politik gücü	✓ ✓ ✓ ✓
Ülke içi siyasi problemler	✓ ✓ ✓
Ülkenin geleneksel turizm gücü (tarihi ve kültürel miras)	✓ ✓
Din ve kültür benzerliği	✓ ✓
Uçuş süresi	✓ ✓
Malpractice (Yanlış Tedavi) Yasası	✓ ✓ ✓

Kaynak: H. Ömer TONTUŞ, "Sağlık Turizmi Nedir"

En çok turist alan ülkelerin yanında en çok turist gönderen ülkelerde incelenmelidir. Bu ülkeleri dört grupta inceleyebiliriz. Birinci grup, ülkelerinde yeterli sağlık hizmeti ve personeli bulunmayan gelişmemiş (Sudan, Somali, Afganistan, Libya gibi) ülkelerdir. İkinci grupta da yeterli sağlık hizmeti ve personeli bulunmayan Asya (Pakistan, Irak, Suriye gibi) ülkelerdir. Üçüncü grup, sağlık hizmetleri pahalı ve bekleme süreleri çok uzun olan Avrupa ülkeleridir. Son ve dördüncü grup ise, yaşlı nüfusu çok olan, personel yetersizliği ve bakım maliyetleri yüksek olan yaşlı nüfus çok yüksek olan ülkelerdir.

Sağlık turizminde diş, göz, estetik, kalp-damar, eklem protezleri, kısırlık tedavisi, tüp bebek, organ nakli gibi başlıklar öne çıksa da hemen hemen her türlü hizmet sunumunun talep edildiği görülmektedir.

4. TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ

Turizm sektörünün çeşitlendirilmesi ve 12 aya yayılması Türkiye gibi turizm ülkelerinde bir zorunluluktur. Turizm sektörü 12 aya yayılma ve istihdam yaratma hususunda çok önemli bir hizmet sektörüdür. Sağlık turizmi ise ticari bir konu olup ülkelerin ekonomisinde çok önemli bir yer almaktadır.

Son yıllarda, ülkemizin de gelişmiş ülkelerdeki nitelikli sağlık hizmetleriyle rekabet edebilecek düzeyde sağlık hizmetleri sunmasından dolayı ülkemize dünyanın dört bir yanından tedavi amacıyla turistler gelmektedir. İnsanların sağlıklarına gösterdikleri özen arttığı, sağlık hizmetleri rekabetçi duruma geldiği ve maliyet farkları ana unsur olarak kaldığı takdirde, ülkemize sağlık turizmi bakımından rağbet önümüzdeki yıllarda daha da hızlı bir artış gösterecektir.

Özellikle 1990'lı yıllar sonrasında ülkemizde kamu sağlık hizmetlerine ilaveten özel sektörün de sağlık hizmetlerine ciddi yatırımlar yaptığı görülmüştür. Bu gelişmeler sonucunda, Avrupa standartlarıyla yarışabilecek düzeyde özellikle büyük illerde özel sağlık kuruluşları artmaya başlamıştır. Yapım ve işletme bakımından yüksek maliyetleri olan söz konusu sağlık tesislerinin yurtdışı pazarlara açılması bu maliyetlerin azaltılması açısından giderek zorunlu bir durum almaktadır.

Ayrıca, ülkemizin coğrafi konumu ve sağlık sektöründeki yetişmiş ve eğitilmiş insan gücü sağlık turizminde Türkiye'nin önemli avantajları arasındadır. Sağlık turizmi tıbbi amaçlı gelen hastaların yanı sıra ülkemizdeki doğal zenginlikler sayesinde kaplıca ve termal suları ile şifa sunmaktadır.

Sağlık turizmi pek çok nedenden ötürü ülkemiz için çok önemli hale gelmiştir. Bu nedenler şunlardır:

- Katma değeri en yüksek turizm çeşididir,
- Ülkemizin tanıtımına katkısı çok büyük olacaktır,
- Yeni ve çeşitli mesleklerde istihdam alanları açacaktır,
- Ülke ekonomisine girdisi diğer turizm çeşitlerine göre çok yüksektir,
- Sağlık Turizmi bacasız fabrikadır,
- İstihdamın niteliğini artıracaktır,
- Cari açığın kapatılmasında bir kalem olacaktır (2023'de 1 milyon sağlık turisti ve 20 milyar dolar gelir hedefi),
- Türkiye'nin medikal ve termal yatırım ve kaynakları Avrupa ve Dünya çapındadır,
- Kış, doğa, inanç, kültür turizmi çeşitleri ile sinerji oluşturacak alternatif bir turizm alanıdır,
- Sağlık nedeniyle tercih edilen bir ülke olmak ülkenin uluslararası prestiji açısından oldukça önemlidir.

Sağlık Bakanlığı sağlık turizminin gelişmesi için çok önemli girişimlerde bulunmuştur. Bu kapsamda yapılan düzenlemeler ve teşvikler şu şekildedir:

Girişim

Organizasyon ve yönetim

- Sağlık Bakanlığı altında “Sağlık Turizmi Dairesi” ve “Sağlık Turizmi Koordinasyon Kurulu” kurulmuştur
- “Kalkınma Bakanlığı”, “10. Kalkınma Planı ve 2023 hedefleri” kapsamında “sağlık turizmini” **birinci gündem maddesi olarak önceliklendirmiştir**
- Daha iyi **veri takibi** sağlamak için “Uluslararası Hasta Kayıt Sistemi” oluşturulmuştur

Mali teşvikler

- Tüm tıp doktorları, artık **yanlış tedavi riskine karşı sigortalıdır**
- Türkiye dışında ikamet eden kişilere sağlanan sağlık hizmetlerinden elde edilen **gelirin %50’si vergiye tabi gelirden düşülebilir**
- Şu hizmetler için **ödenek** sağlanır:
 - Aracılık hizmetleri
 - Fuar, kongre ve sponsorluk faaliyetleri
 - Çeviri ve danışmanlık hizmetleri
- **Uluslararası faaliyetler** için destek (ör. kira desteği, danışmanlık hizmetleri)
- Hastaların **havayolu ulaşım** masrafları

Diğer yandan Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı bünyesinde 7/24 saat Arapça, İngilizce, Almanca ve Rusça dilinde Acil durumlarda 112, şikâyet durumlarında 184 nolu hatlardan ve hastanelerde uluslararası hastalara tercümanlık hizmetleri mevcuttur. Tüm doktorlar mesleki zorunluluk sigortası yaptırmak zorunda olup herhangi bir tıbbi hata veya malpraktis durumunda hastaya sigorta tarafından anında tazminat ödenmektedir. Tüm hastanelerimiz ulusal akreditasyon kriterlerine göre hizmet vermekte olup yılda 2 kez denetlenmektedir.

Gidilmeyi planlanan ülkelerde sağlık tesisi seçiminde etkili olduğuna inanılan hastane akreditasyonu ülkelerin uluslararası medikal turizmi için ne kadar hazır olduklarının bir göstergesi olarak görülebilir. Bu alanda faaliyet gösteren kuruluşlar arasından Joint Commission International (JCI)’in öne çıktığı gözlemlenmektedir.

JCI Akreditasyonuna Sahip Destinasyonlar

Ülke	Destinasyon Sayısı
Tayland	63
Türkiye	46
Hindistan	37
Singapur	23
Tayvan	14
Malezya	13
Meksika	7

Kaynak: Joint Commission International, Nisan 2018

Medikal turizm açısından ele alındığında Türkiye'nin göze çarpan en önemli avantajlarından biri akredite edilmiş sağlık tesislerinin fazlalığıdır. Türkiye, medikal turizm kapsamında Tayland'dan sonra en fazla JCI tarafından akredite sağlık tesisine sahip ülke konumundadır. Ülkemizde 46 adet JCI ile akredite olmuş uluslararası standartlarda sağlık kuruluşu mevcuttur. Bu, dünya çapındaki bu akreditasyona sahip olan 58 ülke arasında %21'lik bir orandır. Türkiye'deki JCI onaylı hastaneler; gelişmiş şube ağlarıyla, 15.000'i hekim olan 150.000 sağlık profesyoneliyle tam donanımlı tedavi hizmetleri sunmaktadır.

Türkiye'de Medikal Turizmin Kapasitesi

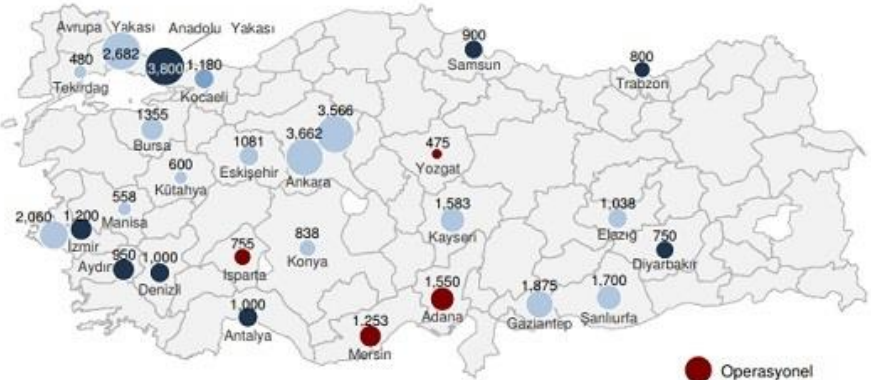
Ülke
566 Özel Hastane
89 Eğitim ve Araştırma Hastanesi
70 Üniversite Hastanesi
32 Kamu Hastanesi (Uluslararası Hasta Birimi)
46 JCI Akredite Hastane
27 Şehir Hastanesi (4'ü hizmette, 23'ü inşaat halinde)

Türkiye'de özel hastanelerin yanı sıra üniversite ve kamu hastanelerinde de sağlık turizmi altyapısını güçlendirmek için çeşitli çalışmalar başlamıştır. Bu çerçevede Şehir Hastaneleri'nin inşaatı başlamıştır ve 24 şehirde toplam 40 bin yatak kapasitesine sahip 27 şehir hastanesi açılacaktır.

İçerik

- Sağlık Bakanlığı, hastane altyapısını görece kısa süre içinde yenilemeyi amaçlamıştır
- Bu çalışmanın yatırım modeli, aşağıdaki amaçlarla kamu-özel ortaklığı olarak belirlenmiştir:
 - Önden yapılan sermaye yatırımını en aza indirme
 - Kısa sürede teslimat sağlama
- Hastane inşaatının ve tesis hizmetlerinin özel yüklenicilere delege edilmesi

Planlanan şehir hastanelerinin konumları ve yatak kapasitesi

24 şehirde 27 şehir hastanesi

10 milyar dolar yatırım

40 bin yatak kapasitesi

Başta İstanbul ve Ankara olmak üzere özel, kamu ve üniversite hastaneleri dünyadaki en yüksek teknoloji ile donatılmıştır. Türkiye’de birçok hastane de onkolojik tedaviler, kardiyovasküler cerrahi, ortopedi, beyin cerrahisi, çocuk cerrahisi, estetik cerrahisi, göz ve dişte ileri teknoloji sağlık hizmetleri verilmektedir. Yine bu hastanelerde Cyberknife, robotik cerrahi, MR, hizmetleri, kemik iliği, organ transplantasyon yapılabilmektedir.

Sağlık Turizmi Kapsamında Uluslararası Hastaların Başvurduğu İlk 10 Branş, 2016

Sıra	Branş Adı	Hasta Sayısı
1	Kadın Hastalıkları ve Doğum	9.944
2	Göz Hastalıkları	7.074
3	Ortopedi ve Travmatoloji	5.655
4	İç Hastalıkları	5.545
5	Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahisi	5.297
6	Onkoloji	5.067
7	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	4.701
8	Kulak Burun Boğaz Hastalıkları	4.506
9	Genel Cerrahi	3.759
10	Kardiyoloji	3.553

Son dönemde özellikle onkoloji (kansere) alanında dev yatırımlar yapılmıştır. Bugün dünya standartlarının üzerinde sadece onkoloji alanında hizmet veren 15 büyük hastanemiz bulunmaktadır. Bu yatırımlar da Türkiye’yi kanser tedavisinin merkezlerinden biri haline getirmektedir.

Bunun yanı sıra ülkemiz nakil operasyonlarında da önemli mesafeler kat etmiştir. Son iki yılda karaciğer nakli ve kemik iliği operasyonlarında yüzde 100 artış yaşanmıştır. Bunda Sağlık Bakanlığı’nın ruhsatlandığı merkez sayısının artması da etkili olmuştur. Bir sağlık turistinden ortalama 10 bin dolar elde edilirken, karaciğer nakli, kemik iliği gibi operasyonlarda bu oran 650 bin dolara kadar çıkabilmektedir.

Ülkemiz fizik tedavi ve rehabilitasyon tedavilerinde de dünyanın yükselen yıldızı haline gelmiştir ve bu alanda yatırımlar da artmaya başlamıştır.

Yaşlı turizmi de Türkiye açısından büyük bir avantaj oluşturmaktadır. Nitekim yaşlı nüfusun hızla artması Avrupa ekonomisinde maliyetleri yükseltmiştir ve bu nedenle Avrupa ülkelerinin birçoğu yaşlı bakım bütçelerini yüzde 50 oranında kısıtlamıştır. Devlet her birine ortalama aylık 4 bin euro verirken bu oranı 2 bin euroya düşürmüştür. Avrupa için bu düşük bir oran belki ancak Türkiye için oldukça yüksektir. Bütçesi daralan Avrupalı yaşlılar kendilerine alternatif destinasyonlar aramaktadır. Pazar’daki potansiyeli gören Türkiye bu alanda yatırım atağına geçmiştir. Bu kapsamda yatırımcılar Muğla, Aydın ve İzmir gibi güneşli gün sayısı yüksek illerde yaşlı bakım evleri açmaya hazırlanmaktadır.

Sağlık Stratejileri ve Sosyal Politikalar Derneği'ne (SASOMER) göre Türkiye'ye yılda yaklaşık 1.1 milyon sağlık turisti gelmektedir. Sağlık turizmi üç alt grubu içermektedir: medikal turizm, yaşlı ve engelli turizmi ve termal turizm. Ülkemizin sağlık turizminden elde ettiği gelirin gelecek 3 yılda beklenti de 8-9 milyar dolar civarındadır. 2023 yılında ise sağlık turizminde 2 milyon turist, 20 milyar dolar gelir hedeflenmektedir.

Türkiye Sağlık Turizmini Geliştirme Konseyi (THTC) Türkiye'nin 2017 sonu itibariyle 750.000 medikal turist ağırlayacağını ve 7 milyar dolar gelir elde edeceğini öngörmektedir. THTC verilerine göre, Türkiye 2016 yılında 746.000 medikal turist ağırlamış ve 5.8 milyar dolar gelir elde etmiştir. Bu gelirin %90'ı medikal operasyonlardan gelirken, %10'u ise plastik ve estetik cerrahi ile saç ekiminden elde edilmiştir.

Ülkemizde termal turizm de giderek popüler olmaya başlamıştır. Özellikle Arap ülkelerinden yoğun bir talep gözlenmektedir. 2014-2018 dönemini kapsayan 10.Kalkınma planında sağlık turizminin geliştirilmesi için 25 öncelikli dönüşüm programı ele alınmış, bu bağlamda termal turizmde 100 bin yatak, 1.500.000 yabancı turist, 3 milyar dolar gelir ve dünyada ilk 5'e girme hedeflenmiştir.

Türkiye'de Termal Sağlık Turizmi Kapasitesi

- **270 Adet 5 yıldızlı, 35.000 Yatak Kapasiteli SPA Merkezi**
- **25.000 Yatak Kapasiteli Termal Tesis**
- **550.000 Termal Turist (2015 Yılı)** - Avrupa'da 1. Dünyada 7. sırada
- **Elverişli İklim şartları** - 1500 den Fazla Termal Su Kaynağı
- **Zengin Yeraltı Kaynakları** - 20 - 125 C Arası Su Sıcaklığı
- **12 ay sağlık hizmeti** - 2 – 500 lt/sn Arası Su Debi Kapasitesi
- **Yılda 300 KÜR Günü**

Ülkemize gelen turistlerin yaklaşık %1,3'ünü sağlık turistleri oluştururken, toplam turizm gelirinin yaklaşık %22'si sağlık turizmi gelirlerinden oluşmaktadır.

Türkiye'deki sağlık turizmi sektörü, ziyaretçi sayısı bakımından %15 oranla büyüme göstermekte ve özel hizmet sunucuları için önemli bir potansiyele işaret etmektedir.

Uluslararası Medikal Hasta Sayıları

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Özel	56.276	70.519	77.003	114.329	199.000	279.077	353.965	262.012	206.605
Kamu	17.817	21.442	32.675	41.847	63.000	130.251	142.359	130.938	153.063
Toplam	74.093	91.961	109.678	156.176	262.000	409.328	496.324	392.950	359.668

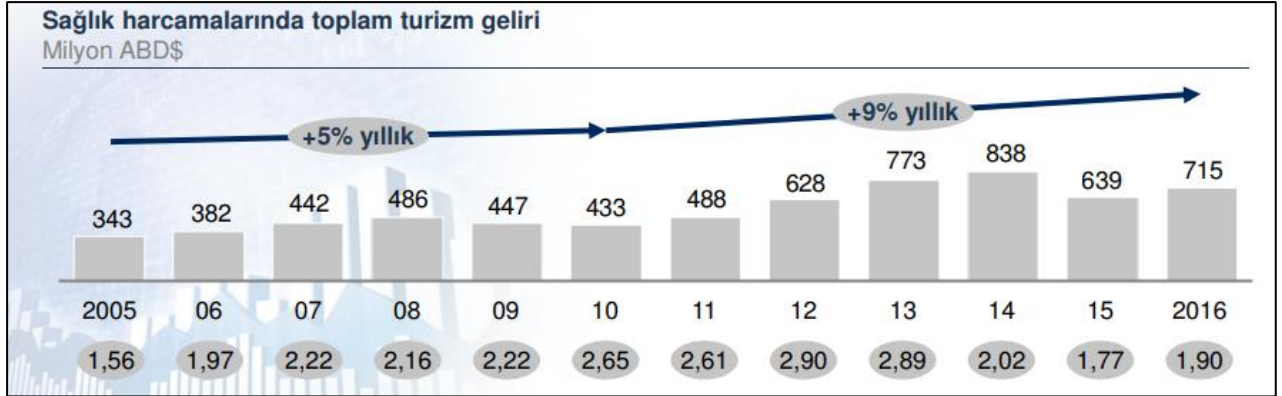
Kaynak: TÜİK, Ziyaret Amacına Göre Ayrılan Ziyaretçi Sayısı¹

Ülkemize gelen sağlık turistlerinin en çok hangi illeri tercih ettiğine bakıldığında ilk sırada 157.975 turist ile İstanbul'un yer aldığı görülmektedir. Sağlık turizmi konusunda tartışmasız birinci olan İstanbul'u Anlara, Antalya ve İzmir izlemektedir. Konya, sağlık turistlerinin en çok tercih ettiği iller arasında 7. Sırada yer almaktadır.

En Çok Tercih Edilen İllere Göre Geliş Türleri, 2016

Sıra	Medikal Turizm	Turistin Sağlığı	Toplam
1	79.145	78.830	157.975
2	16.931	10.711	27.642
3	3.506	23.369	26.875
4	962	15.466	16.428
5	226	11.578	11.804
6	125	4.568	4.693
7	1.560	2.724	4.284
8	1.593	1.763	3.356
9	2.050	935	2.985
10	340	1.900	2.240

¹ Başta özel merkezler olmak üzere, Yabancı Hasta Kayıt Sistemine veri girişinde tam koordinasyon sağlanamamıştır. Gerçek verilerin bu rakamlardan çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Kaynak: TÜİK, Ziyaret Amacına Göre Ayrılan Ziyaretçi Sayısı, 2003 – 2017

Türkiye, sağlık turizmi sektöründe avantajlı konuma sahiptir ve yaygın pek çok operasyon için rekabetçi fiyatlar sunmaktadır.

Tedavi maliyeti karşılaştırması – bin ABD\$

	Gastrik bypass	Kalp kapakçığı değişimi	Kalça protezi	Histerektomi
 Hindistan	7.0	9.5	7.2	3.2
 Malezya	9.9	13.5	8.0	4.2
 Singapur	13.7	16.9	13.9	10.4
 Türkiye ¹	13.8	17.2	13.9	7.0
 Tayland	16.8	17.2	17.0	3.7
 Meksika	11.5	28.2	13.5	4.5
 G. Kore	10.9	39.9	21.0	10.4
 ABD	25.0	170.0	40.4	15.4

Kaynak: Sağlık Turizmi Birliği

Ülkemizde sağlık turizmi alanında önemli sayılabilecek bir alt yapının kurulması, yetişmiş personelin varlığı, tedavi ücretlerinin uygun oluşu Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe önemli bir oyuncu olabileceğini işaret etmektedir. Ancak, bu amaç doğrultusunda çaba gösterilirken, tamamlanması gereken eksikliklerimiz, ileri teknoloji çağına ayak uydurmak, kalifiye elemanlarla yola devam etmek ve önümüzü görmek; bunları dünya standartlarına uygun şekilde yerine getirmek ülke ekonomimiz açısından büyük önem arz etmektedir.

5. SONUÇ

Sağlık turizmi, insanların sağlıklarına gösterdikleri özen arttığı, sağlık hizmetleri rekabetçi duruma geldiği ve maliyet farkları ana unsur olarak kaldığı takdirde ülkemizde gelecekte daha da hızlı bir artış gösterecektir. Özellikle plastik cerrahiye olan talep artışının devam edeceği, böylece denizaşırı hizmetler için de önemli bir talep oluşacağı ve sağlık turizmin temel ögesi olan kalp ameliyatları ile yer değiştireceği uzmanlarca tahmin edilmektedir.

Sağlık turizminin gelişiminin küresel düzeyde aratarak devam edeceği ve sektörün düşük katma değerli ekonomiden yüksek katma değerli ekonomiye geçiş sürecini hızlandıracak bir potansiyele sahip olduğu öngörülmektedir. Çünkü sağlık sektörü katma değeri yüksek bilgi ve tecrübe temelli ekonomik çıktı üreten bir sektördür.

Türkiye açısından duruma bakılacak olursa Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'na ait stratejilerin medikal turizmin gelişiminin istikrarlı bir biçimde geliştirilmesi yönünde olduğu söylenebilir. Ayrıca Ekonomi Bakanlığı'nın döviz getirici hizmet ihracatına yönelik uyguladığı teşvikler içerisine medikal turizm faaliyetlerinin de dahil edilmesi bu turizm türünün kamu kesimi tarafından desteklendiğini göstermektedir. Bunların dışında turizm endüstrisinin özel sektör paydaşlarının da bu turizm türünün geliştirme noktasında istekli oldukları görülmektedir (Örn. THY). Bu kapsamda gelişmekte olan ülkelerin içerisinde Türkiye'nin genel anlamda daha saygın bir ülke imajına sahip olması ve özelde medikal turizm alanında daha kaliteli hizmet sunuyor olması (Örn. çok sayıda JCI sahibi tesisin olması) gibi sebeplerden dolayı diğer ülkelere oranla daha yüksek bir medikal turizm potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Türkiye'de sağlık turizmi için ideal koşulları sağlayan milyarlarca dolarlık sağlık tesisi yatırımlarına rağmen talep henüz istenen ve yeterli düzeyde değildir. Bunun temel sebebi olarak konu ile ilgili yurtdışı tanıtımların ve etkili satış ve pazarlama ağının kurulamamış olması düşünülmektedir.

Ülkemizde son yıllarda daha bir önem kazanan sağlık turizminin uluslararası arenada daha fazla tercih edilirliliğini arttırmak mümkündür. Bunun için yapılması gerekenler şu şekilde sıralanabilir:

- Sağlık Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında işbirliğine gidilerek sağlık turizmi öncelikli politikalar geliştirilmeli, Türkiye'nin her bölgesi medikal turizm, SPA ve Wellness, ileri yaş turizmi, engelli turizmi, vb. branşlardan en az biri ile markalaşmalıdır.
- Medikal turizm konusunda ülkedeki bütün sağlık kuruluşları için ortak bir rehber hazırlanmalı, markalaştırılmalıdır.
- Daha fazla turist çekebilmek için ülkemizin daha fazla reklam yapması gerekmektedir. Özellikle uluslararası spor turnuvaları gibi organizasyonların ülkeye kazandırılması önem arz etmektedir.
- Tıbbi operasyon maliyetlerimiz diğer ülkelere göre %50-60 daha ucuz. Bu ucuz ve kaliteli hizmet sunumunun PR'ı daha iyi yapılmalıdır.
- Anlaşmalı kurumlar anlamında uluslararası sigorta şirketleri aracılığıyla daha fazla ülke ile anlaşma sağlanarak turist sayısı arttırılabilir.
- Ülkemiz saç ekimi ve kalp damar hastalıklarındaki ucuz fiyat politikasını diğer alanlarda da yaygınlaştırılarak cazibe merkezi haline getirilmelidir.

- Özel sektör yatırımcıları prosedür ve maliyet olarak sağlanacak kolaylıklarla daha fazla teşvik edilmelidir.
- Yurtdışı kaynaklı yatırımcılara sağlanacak kolaylıklarla yurtdışı yatırımcılar teşvik edilmelidir.
- Medikal turizm alanında çalışmalarını sürdüren kamu veya özel işletmelerin istatistiksel verilerini düzenli ve ayrıntılı bir şekilde tutulması sağlanmalıdır.

6. KAYNAKÇA

- Aysel BİNLER, **“Türkiye’nin Medikal Turizm Açısından Değerlendirilmesi ve Politika Önerileri”**, Uzmanlık Tezi, Kalkınma Bakanlığı, Yayın No: 2839
- H. Ömer TONTUŞ, **Tüm Yönleriyle Sağlık Turizmi**, Sağlık Bakanlığı, 2015, Ankara
- Mahmut AKBOLAT, Nebiye Gülçin DENİZ, **“Türkiye’de Medikal Turizmin Gelişimi ve Bazı Ülkelerle Karşılaştırılması”**, Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt:1, Say:2, Yıl:2017
- Mithat Zeki DİNÇER, Merve AYDOĞAN ÇİFÇİ, Eyup KARAYILAN, **“Gelişmekte Olan Ülkelerde Medikal Turizm: Türkiye’nin Tayland, Malezya Ve Hindistan’a Göre Potansiyelinin Değerlendirilmesi”**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2016 / 1, 34-60.
- Mustafa Kemal KÖRDEVE, **“Sağlık Turizmine Genel Bir Bakış Ve Türkiye’nin Sağlık Turizmindeki Yeri”**, Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırmaları Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, Yıl: 2016.
- Mustafa Solak, **“Medikal Turizmi ve Geleceği”**, Sunum, Sağlıkta Ortak Çözüm Toplantıları, 26-30 Nisan 2017
- **“Türkiye Sağlık Sektörüne Genel Bakış”**, Sunum, TOBB, Aralık 2017
- **“Sağlık Turizmi Raporu”**, TÜRSAB, 2014